



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Concio vtriusque Nuntij in Naumburgensi conuentu. Responsa tunc & postea ipsi reddita. Quæ ab iisdem adiecta fuerint. Varij euentus ac dissensiones inter congregatos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

Respondere Nuntij: *Sedeant Celsitudines vestrae.* Et extemplò utri-
que confedere, altumque silentium secutum, quod solet esse prælu-
dium vel maximè sublimium colloquiorum. 1561.

C A P V T III.

*Concio utriusque Nuntij in Naumburgensi conuentu. Responsa
tunc & postea ipsis reddita. Quæ ab usdem adiecta fuerint.*

Varij euentus ac dissensiones inter congregatos.

PRior verba fecit Delfinus Nuntius, & breuiter recensuit quæ
continebantur in Diplomate, de causis Pontificem impellen-
tibus ad Synodum congregandam. Adiecit, à Pontifice, in-
tra charitatis suæ viscera inclytam nationem Germanicam comple-
ctente, vehementique desiderio illius concordiae ac tranquillitatis
flagrante, missos esse duos Nuntios, qui cohortarentur, poscerent,
rogarent eos ipsos Principes, ut rem susciperent; cum certum esset,
cuncta in Synodo per summam pacem, mansuetudinem, & chari-
tatem peractum iri, eosque ibi non modò quacumque in re audien-
dos esse, sed in omnibus æquitati consentaneis exaudiendos. Nihil
aliud in Synodo curandum, nisi ut iis comprobatis quæ comproba-
ri fas esset, damnatisque quæ damnari oporteret, tolleretur nimis
diuturnum schisma, & vnitas Ecclesiae redderetur. Studerent pro-
inde sacri Imperij Principes optimum illud opus promouere, suis
Procuratoribus eò missis, cum paratus esset Pontifex publicam il-
lis fidem securitatis impertiri, quàm maximè vniquam fuisset data,
aut legitimè dari posset, amplissimam, quò tantorum etiam Princi-
pum operâ dissidia pacarentur, vna persisteret Fides, ac suus Eccle-
siae splendor redderetur, quando quidem eò iam miseriarum deuen-
tum erat, ut tot essent opiniones hominum de Religione, quot ani-
mi, & tot Euangelia, quot doctores.

Post hæc Commendonus ostendit, Per ea dissidia exponi Chri-
stianam Rempublicam imminenti periculo direptionis, quam ho-
stes Christiani nominis minabantur. Nullum repertum iri tempus
opportunius concordiae, quàm illud, quo Deus pacem inter Princi-
pes concesserat, simulque eiusmodi Pontificem, cui præter alias
virtutes summa inerat benignitas, ac singularis erga Germaniæ po-
pulos beneuolentia. Grauisimis calamitatibus, ab ea discordia pro-
fectis, aut nullum adesse remedium, aut vnicum illud in Concilio
situm: ea in re agi de Fide, adeoque de sempiterna salute, ac pari-
ter

ter

1561. ter de temporaria; etenim deficientibus Religionis fundamentis, corruere simul imperia.

Dum Nuntij loquebantur, multi Principum, aliorumque qui aderant, dicta in libellis notabant; ubi verò illi tacere, hi aliquantulum inter se submissâ voce collocuti, iusserunt à Palatini Cancellario responsum hoc reddi: *Illustrissimi Principes audierunt quæ à vobis nomine Romani Pontificis exposita sunt. Et quoniam negotium arduum est, nolunt in presentia decernere: conuenient inter se, ac postea responderunt. Gratum interim ipsis foret, si quæ locuti estis, scripto exhiberetur.*

Ad ea Nuntij: Satis à Pontifice mentem suam patefieri in Concilij diplomate, ac in litteris ad Casarem missis, adeoque se iustos non esse scriptum aliud tradere. Quibus verbis, post breue pariter colloquium inter se habitum submissâ voce, Principes acquieuerunt. Tum dimissi Nuntij, eodemque deducti comitatu, suas in ædes abiere. Vix horæ quadrans præterierat, cum illuc nomine Principum aduenerunt tres honesti viri, atque ita locuti sunt: *Magnifici Domini, Principes, tantisper dum cum illis fuisset, conspicati non sunt ea verba in litteris Pontificis, Dilecto filio, quoniam obiecta erant. Sed postquam animaduertunt se à Romano Pontifice filios vocari, responderunt rebus à vobis propositis: Nihil minus.* Adiecere Nuntij, scriptum ad ipsos fuisse pro eo ac Romanus Pontifex scribere consueuerat ad omnes Christianos Principes, & pro more semper ab eius decessoribus seruato. Sed qui missi fuerant, positus in mensa litteris Pontificis, non item Concilij diplomate, digressi sunt.

Id indicio fuit, nolle Principes quidquam aliud respondere. Tamen post biduum à Nuntios conuenere decem Consiliarij Principum, quorum secundus Georgius Cracouius, vir doctus, & ex familiaribus Saxonis, in hanc sententiam dixit: Principes minime dubitare, quin cunctis in nationibus degerent viri pij, qui expeterent, Euangelij lucem, candoremque doctrinæ restitui, auferrique prauas consuetudines, quas oportuisset à Pontifice Romano id temporis fuisse deterfas in regionibus sibi parentibus: sed aperte cognosci quænam fuissent huiusmodi Pontificum consilia, ad dominatus utilitatesque proprias conuersa, & quantis superstitionum errorumque tenebris Euangelium illi obduxissent: idcirco fuisse coactos eos Principes ab ordinaria potestate secedere, lucem exquirere, puramque doctrinam haurire ab ipso Dei verbo, cui sine dubio tunc inhærebant secundum primam Augustanam Confessionem. Quod verò spectabat ad præsentem Nuntiorum legationem, & ad ea quæ nomine Romani Pontificis ab ipsis exponebantur, vi-

7. Februa-
rij.

sum Principibus fuisse hanc esse responsionem reddendam: Mirari se, quo pacto ausus ille fuisset legationem ad ipsos mittere: non approbari à se illius auctoritatem, nec in vlla alia re, nec in Concilio indicendo: vnicum à se Dominum in terris agnosci, nimirum Cæsarem: haud verè ipsis obiectari, se in plures sectas esse diuisos, sed omnes sequi Confessionem vnicam Augustanam, suis à Theologis propugnatam, quemadmodum videre erat in libris editis, quibus Theologis suffragij ius in Concilio tribuendum fuisset: denique, adesse ibi Cæsaris Oratores, quibus Principes responsa reddiderant, vt quid ipsi ea de re sentirent, illi referrent ad Cæsarem: ipsis porrò Nuntijs, nisi Romani Pontificis fuissent ministri, omnem beneuolentiam exhibendam fuisse, tum ob patriam, cum apud Principes maximo esset in pretio illustrissima Respublica Veneta, tum ob singulares eorum dotes, quas ipsi plurimi faciebant; adeoque iisdem tamquam priuatis offerri à Principibus quidquid ipsis gratificari possent.

6 Ita Cracouius: post quæ Nuntij paulisper inter se deliberarunt. Tum Commendonus vtriusque nomine respondit: Fuisse missos à Pontifice Romano suos Nuntios ad Germaniæ Principes, pro eo quoungebatur pastoris vniuersalis munere, singulorum salutem ex animo complexus: id verò peractum ab illo fuisse eâ mente, eiusque boni assequendi gratiâ, quod ipsi Principibus in conuentu exposuerant; adeoque nihil in hoc opere videri quod posset admirationem excitare. Concilium fuisse à Pontifice indictum eâ formâ, quam perpetuò seruarat Ecclesia Sancto Spiritu afflata; cum custodiri non posset, neque, vbi necesse foret, restitui vetus nostrorum Patrum disciplina, nisi per rationem ab ipsis adhibitam. Quod aiebant, ab illis Principibus non alium nisi Cæsarem agnosci dominum; incomperum non esse, qualis esset proportio inter Principes laicos, & Romanum Pontificem, & cuiusmodi obseruantiam Cæsar Pontificem prosequeretur. Iniuriâ eos conqueri de Romanis Pontificibus, cum palam esset, qualem semper charitatem hi præ se tulerint & exercuerint erga inclytam illam nationem, præcipuè verò de rebus Imperij. Quod spectabat ad morum emendationem; à Pio Pontifice eam nauiter inceptam fuisse, eoque libentiùs ab eo Synodum conuocatam, quò ipse opportunius censuerat in ea communem illam morum reparationem confectum iri. A Romana Ecclesia non modò nullas Euangelio tenebras offusas, sed semper illam fuisse magistrâ ac normam Christianæ doctrinæ, lucemque veritatis: ad eam confugisse per omnes ætates Patres omnes antiquos vsque ab

1561. Apostolorum tempore; eique, à quâ primam Euangelij lucem hauserant, debere Germanos acceptum referre quòd essent Christiani. Quod attigerat Delfinus in eorum cœtu de discordi ipsorum fide, meram fuisse facti narrationem; prout liquidò monstrabant suorum Theologorum libri, quos ipsi laudabant, nouis semper sententiis sibi que aduersantibus referti. Firmitatem persuasione, quam à se obtineri affirmabant de veritate doctrine quam sequebantur, ipsis iure suspectam esse debere, si non aliunde, saltem ex nouitate, ex dissensu reliquæ Ecclesiæ, & quoniam secesserant, ficuti aiebant, ab ordinaria potestate. Animum aduerterent, quo pacto S. Paulus, vas electionis, tametsi, pro eo ac ipse scribit, Euangelium accepisset non ab homine, sed per reuelationem; tamen per reuelationem pariter mandatum acceperat, vt ascenderet Hierosolimam, suumque Euangelium cum Apostolis conferret, ne fortè curreret, & cucurrisset in vanum. Id fuisse Paulo imperatum à Spiritu Sancto, non quòd Paulo opus haberet, sed ad exemplum ac documentum omnium posterorum. Reuocarent denique in memoriam eas Euangelicas voces: *Quoties volui congregare filios, &c.* Comitatus officii erga se tamquam priuatos plurimas egere gratias, omnemque vicem obsequij obtulere. His vtrimque dictis, Conciliarij statim suos ad Principes rediere.

Senserunt Nuntij, huiusce consilij auctorem fuisse Ducem Wirtembergicum, cum è conuerso Augustus Dux, Septemuir Saxoniz, ad pacem tum in profanis tum in sacris propenderet, ac prouide singularia vrbauitatis argumenta Nuntius exhibuerat; curauitque se à primario suo Consiliario apud Commendonum^b excusari, significante, satis intelligi posse, cuiusmodi rationibus Dux retineretur, quo minus totius conuentus decreto obluçtaretur: si vniquam Nuntio incidisset occasio secum agendi, experturum illum fuisse, quantum ipse percuperet & propriam quietem, & pacem communem. Tum ei publicam scripsit epistolam, quâ iubebat per vniuersam ditionem suam Nuntium datis viæ ducibus deduci, & honorificè excipi; quod ipsi supra modum accidit opportunum, ad inunctum iter habendum per Inferiorem Germaniam.

Mirum sanè visum est, à Protestantibus Principibus reiectas quidem fuisse litteras Pontificias, retentum verò diploma, quod grauius argumentum complectebatur, & in quo Pontifex potissimam auctoritatem exercebat, indicto vniuersæ Ecclesiæ Concilio. Quantum innotescere potuit, id quod illos adussit acrius in oratione Commendoni, fuit exprobratio dissidentium inter se doctrinarum, huius

^b Litteræ
Commendonum
ad Borromæum
Cardin. Crenio
17. Februarij
1561.

huius enim diffidij vehementissimè eos pudebat: cumque prævide-
rent iidem, Synodum omnino coactum iri, non mediocriter ange-
bantur, quòd in eo communi Christianæ gentis confesso eorum se-
cta quali multorum capitum Hydra esset in medium proditura.
Quamobrem præcipuè vt hoc probrum deuitarent, & ante Conci-
lium inter se conuenirent, conuentum illum habuerant: sed res fuit
sine successu; quemadmodum numquam firmari potest vnitas, vbi
vel vnum non dominetur, vel non dominetur ea pars, quæ vna re-
liquam superat, sed absolutum suæ quisque mentis dominium ob-
tinet: ac proinde cum Ioannes Federicus Saxo auctor esset, vt in
pura Confessione, Augustæ anno 1530. oblata, persisteretur, Palati-
nus Septemuir, Dux Wirtembergicus, & Marchio Badensis eam
solam non admittebant, sed coniunctam cum Melanchthonis
Apologia, quæ pendet ab opinione Zuinglij de neganda vera
Christi præsentia in Eucharistia; quapropter Ioannes Federicus ira-
tor abcessit, eosque contumeliosè *Sacramentarios* appellauit, nec
Palatino focero suo pepercit. Sed idem postea nihilo se faciliorem
quam reliqui præbuit Pontificis hortationibus, illi per Commen-
doni litteras exhibitis, sicuti narratum est; cum is suo cuidam
ministro in Comitibus^d relicto scripsisset, vt significaret Episcopi Ro-
mani Nuntio, sibi nihil esse cum eo agendum, adeoque nihil atti-
nere, vt is Wimariam se conferret, aut secum quidquam aliud
agitaret.

9 Dein per arcanum indicium Andreae^e Staffeldani Doctoris, &
è consilio Palatini, comperit præterea Delfinus, & arcanis notis ad
Borromæum Cardinalem scripsit, eos qui conuenerant, inflexibiles
alioquin haud perstituros fuisse; noua quippe metuentes bella, & re-
colentes exempla Ioannis Federici, Lantgrauij, Marchionis Alber-
ti, & Mauritiij, qui tandem vitæ iacturam passus fuerat, seque ege-
nos pecuniæ cognoscentes, ac parum concordia communitos: sed
obduruisse ob varias litteras ad eos missas cum pollicitationibus
cohortationibusque ab Angliæ Regina, à Daniæ Rege, coniuncto-
que Sueciæ regno, quod, scribebat ille, Regi subiectum erat in re
profana, in sacra verò conscientia suæ ductum sequebatur. Adiecit
in his clandestinis notis Nuntius, cum inter Comitiorum Principes
conuenisset, vt se concorditer profiterentur in Confessione Augusta-
na, incidissetque occasio nescio quem in ea locum consulendi, ne-
minem in cœtu repertum, qui exemplar illius seu manuscriptum,
seu per typos impressum haberet: quo argumento liquebat, quanti
reuera ab ipsis illa haberetur. Nihil reipsa ab illis credi, adeoque
H h h h 2 vanum

1561.

e Litteræ
Commendo-
ni ad Moro-
num, 8. Ia-
nuar. & ad
Borromæum,
8. Februarij
1561.

d A Wima-
rio, 8. Fe-
briarij
1561.

e Wormatiâ
15. Aprilis
1561. in
Commenta-
riis apud
Burghesios.

1561. vanum suscipi laborem, ut operâ Concilij ad frugem reuocarentur, patefactâ hæresum, quas complectebantur, falsitate.

In transcurso hîc obseruare libet, Suauis haud contigisse germanam huiusce congressus cognitionem, uti par fuisset, quippe eiusdem factionis homini: siquidem ille notitiâ plurimâ ostentator ad minuta quidem descendit, sed publica, & in iis fallitur; tum verò, quod maximè dignum historiâ prætermittit, etiam ubi ad suis affectionibus non aduersatur, adeoque ex ignorantia, non ex industria. Quod spectat ad primum; affirmat, litteras Pontifici fuisse ad Nuntios reportatas postridie habiti colloquij; & tamen id post quartam horæ partem peractum est. Dicit, eos fuisse ad conuentum accitos, ibique illis redditum responsum: & tamen hoc fuit illis delatum per decem Consiliarios; nec ampliùs Nuntij reuocati sunt, sicuti suprâ narrauimus, & litteris Commendoni comprobatur.

Alterum apparet, dum Suauis causam non affert, cur litteræ Pontificiæ prius acceptæ, deinde restitutæ fuerint; quæ causa fuit ea inscriptio, *Dilecto filio*, solito regumento celata. Sic pariter in mandatis, à Rege Galliarum Oratori suo Romæ traditis, quæ nos iam recensuimus, temporum seriem secuti, sed quæ ille postponit: vult diem enarrare, quo litteræ obsignatæ fuerant, nimirum postremum Ianuarij; cum tamen fuisse postremus Decembris. Silentio ibi præterit mandatum præcipuum, quod erat, ne quam difficultatem Orator iniiceret, sed confestim acciperet diploma, ubi Cæsariani id acceperant. Omittit etiam regiam iussione, quam Rex Pontifici significari voluit, ut omnes regni sui Episcopi præstò essent ad Synodum à Pontifice indictam adeundam. In reliquo itinere Commendoni omnino silet de iis quæ cum Septemviro Brandeburgico, cum Archiepiscopo illius filio, cum Marchione Ioanne ipsius fratre, cum Catholica Septemviri uxore, & cum reliquis Principibus ac Septemviris egerit: quæ cuncta memoratu digna sunt, prout in nostris paginis liquebit. Sed excusationem nauus homo meretur; nimirum, cui multum temporis diffuit in confingendis fabellis, parum superest ad res gestas exquirendas.

f Sic in libro impresso, supra citato.